СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ 1. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LIV. Ч. 161. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 17. серпня 1946. No. 161. New York and Jersey City, Saturday, August 17, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ОПА ДОЗВОЛИВ ПІДНЕСТИ ЦІНИ НА ДЕЯКІ ТОВАРИ ДО 12%

Офіс Адміністрації Цін (О ПіЕЙ) дав дозвіл піднести ціни від 3 до 12 процентів на цілий ряд твердих товарів; таких, як електричні залізка до прасовання, радія, товстери, електричні машини до прання і чищення і т. п. Ця підвишка коштуватиме публику річно $150,000,000. Знов за який тиждень Прайс Дікontрол Борд, вислухавши понад 100 свідків, рішить, чи пропонує поновну контролю цін на живу худобу, збіжжя, молоко, бавовняне насіння і соя-фасолю, як теж на продукти, що з ними тісно звязані. Филип Морей, з СІО, що теж зізнавав як свідок, заявився за поворот до повної контролі цін і завернення до цін, які були в дні 30. червня. Казав, що робітництво тепер щораз менше заробляє, а ціни ідуть постійно вгору.

ПРЕЗИДЕНТ НА ВАКАЦІЯХ.

Президент Труман розпочинає в суботу 18-дневні вакації на яхті Вилиємсбург, на якому буде кружляти біля берегів Нової Англії.

ОКРЕМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВ. ЕПИСКОП ДЛЯ КАНАДИ.

Канадійський „Український Голос“ доносить, що на Десятім Соборі Української Греко-Православної Церкви в Канаді рішено шукати окремого епископа для Канади зпоміж українських православних епископів, що є на скитальщині. Архіепископ Іван Теодорович, що є тепер у проводі цеї Церкви, заявив на це свою згоду.

ЗГАДУЄ УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО.

Журнал „Мекенікс Ілюстрейтед“ помістив в числі за місяць серпень пять кольорових знимок, між ними три з робітні Ф. Бражника в Ню Йорку, з яких можна пізнати дещо з українського народнього мистецтва, виявленого в українських народніх строях. Є теж кольорова картина, що представляє п-ню А. Бодак, як пише українські писанки, як і знимка молодої американсько-української дівчини в українськім народнім строї. Картини вийшли дуже гарно, але в статейці — як це часто буває в таких випадках — є таки плутанина з „російським селом“ чи „російським Великоднем“ там, де повинно бути українське село і український Великдень.

„МАРТІРДОМ ІН ЮКРЕЙН“.

Такий є наголовок брошури, написаної англійською мовою і виданої нюйорською видавничою спілкою „Ди Амеріка Прес“, яку зачав розголошувати католицький тижневик „Амеріка“. Брошуру написав Володимир Душник, бувший редактор нюйорської „України“, що працював теж вчасі війни в „Свободі“, а потім відійшов до американської армії. Вернувши з війни став працювати в тижневику „Амеріка“. Брошура — як оголошується — повна фактів і документів про трагічне положення Української Церкви під Советами.

УКРАЇНА МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І РОСІЄЮ.

На повищу тему появилась стаття п. н. „Юкрейн Бітвін Поленд енд Рошя“ в журналі „Рівю оф Палитикс“ за липень 1946. Статтю написав д-р Микола Чубатий. Журнал видає Нотр Дам Юніверзіті.

З РОСІЙСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

Большевицькі „Українські Щоденні Вісті“ видрукували ще одну статтю в напрямі „возеднання“ з Москвою, надіслану з Обслуги Всесловянського Комітету в Москві. Усі статті цеї „Обслуги“ писані неграмотно, теж і ця. Але тут важне що інше. Це є стаття про „Велику Русь і закарпатських українців“. Зачинається вона так:

„Любов до великого російського народу має в закарпатців глибокі історичні корені. Від віків дивились закарпатці на Схід, на велику Русь...“

Далі пишеться, як то закарпатці дорожили російською мовою, як цю мову до шкіл впроваджували та влаштовували кожного року „Дні російської культури“, як називали села іменем Пушкина і як в 1933 році закарпатський поет Михайло Попович писав:

Еті ниви, еті гори,
От Ужграда до Кремля?
Ето русскіе простори,
Ето Русская Земля.

При кінці ще підкреслюється, що „народ не пішов за українськими націоналістичними брехунами, як не пішов він за клоунами з так званої Західно-Української Народної Республіки“. Він пішов — за Кремлем.

БИРНС В ОБОРОНІ ЧЕСТИ І ПРІНЦІПІВ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

На сесії Мирової Конференції в Парижі, дня 15. серпня, секретар стейту, Джеймс Бирнс, відповідав на обвинувачення і наклепи на Злучені Держави збоку Советського Союзу. Америка — говорив Бирнс, — не має потреби виправдуватися за прінціпи справедливості, рівності і свободи, які вона часом з успіхом, а часом намарно намагається вписати в мирові договори. Совети, казав Бирнс, закидають Америці, що у війні вона збагатилася, тоді, як наділі Америка й ввесь її нарід принесли великі економічні жертви, не вимагаючи за це жадної рекомпензати. Це саме відноситься до Англії, але цього не можна сказати про Советський Союз. Бирнс обороняв теж право свобідної торгівлі для всіх наддунайських країв. Аргументи секретаря стейту Бирнса піддержував британський представник Алберт В. Алікзендер, перший лорд адміраліції. З Білого Дому у Вашингтоні повідомляють, що Бирнс візвав до Парижа сенаторів Тома Конелі та Артура Г. Ванденберга.

ЧОГО ВЧАТЬ В УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ

„Правда“ з 26. травня повідомляє про відкриття в Харкові „міжобласної партійної школи, яка приготовлятиме кадри партійних робітників для Харківської, Полтавської, Сумської і Чернигівської областей“. В школі навчається нових 198 большевицьких „вожденят“ сільських райкомів і таких „дисціплін“: історія ВКПб, історія народів СССР і УССР, політична економія, історія міжнародніх відносин та внутрішня політика Сов. Союза, „русская і українская література, русскій і українскій языки“, питання практичного ведення сільського господарства, партійне будівництво та (з великої літери) „Закон о пятилетнем плане“...

ДЕЛЕГАЦІЯ СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ В КАНАДІ.

В Едмонтоні в Канаді відбувся фестиваль музики і пісні Советської України. До делегації Советської України входили: Лука Паламарчук, редактор київської газети „Радянська Україна“, Семен Стефаник, професор Львівського університету; Іван Паторжинський, „народний артист СССР“; Зоя Гайдай, „народна артистка СССР“; та Андрій Малишко, „один із найвизначніших поетів України“ — по думці одної большевицької газети. На фестівалі — згідно зповідомленням з тих самих джерел — „Паторжинський і Зоя виконали ряд українських пісень а Андрій Малишко читав свої поетичні твори“. Паламарчук, Стефаник і Малишко виголосили промови. Большевицька преса пише, що в дорозі з Виннипегу до Едмонтону „Гайдай і Паторжинський співали в літаку, а Малишко писав особливу поему“. Було б інтересно знати, скільки на тому фестівалі відспівано „пісень про Сталіна“ та скільки відчитано „гимнів“ для нього. Хоча не виключене, що для пропаганди серед збаламучених земляків могло теж час до часу впасти слово „Україна“.

КАЛІНІН І УКРАЇНА.

Советські газети з 4. червня надрукували відозву Центрального Комітету КП(б)У, Ради Міністрів та Президії Верховної Ради Советської України з нагоди смерти Михайла І. Калініна. У відозві м. і. пишеться, що „український народ ніколи не забуде дорогого Михайла Івановича Калініна, великого друга України“ та „завжди буде памятати про видатну ролю Михайла Івановича, що в роки громадянської війни під керівництвом товариша Сталіна помагав будувати советську владу в Україні“.

Коротко — товариш Калінін назавжди залишиться в печінках українського народу.

ГАЗОПРОВІД ДАШАВА - КИЇВ.

Згідно з повідомленням московської „Правди“ в кореспонденції з Києва, в Україні будується величезний газопровід Дашава-Київ, що має забезпечити столицю України природним газом з Підкарпаття. Газопровід буде довгий на 550 кільометрів і постачатиме до Києва початково два з половиною міліонів кубічних метрів природного газу „ежесуточно“, а з кінцем пятирічки — пять міліонів кубометрів. Будова газопроводу повинна бути закінчена до жовтня наступного року. В Києві робиться відповідну підготовку до прийняття дашавського газу.

Може тепер столиця України, світлом і теплом своїх власних скарбів, розвіє дещо тьму большевицької неволі!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Пора звернути увагу на людей, мучених Кремлем!

Маємо в Америці ще далі багато таких, що вияснюють дивне поведення совєтських представників на різних міжнародних нарадах, а зокрема на Мировій Конференції в Парижі, в такий спосіб, що думають тільки про Кремль, а цілком поминають яких 200 міліонів людей, що є невільниками червоної диктатури. Різні державні мужі, дипльомати, політики, славні журналісти, а то й деякі духовники, постійно щось видумують, щоб чимсь виправдувати чудне поведення Кремлю та його висланників. Найчастіше пробують це виправдувати страхом Совєтів перед якоюсь міжнародною коаліцією, зверненою проти Росії, чи страхом перед революцією в Совєтах, якій Аліянти ніби сприяють, чи вкінці страхом перед новою війною, яку ніби готує проти Совєтів капіталістичний світ, чи „англьо-американський бльок".

Вислідом цього було досі це, що Америка та Англія Совєтам постійно, всюди та в усім уступали, що знов дало Совєтам змогу побільшити свою сферу впливів в Европі та Азії до величезних розмірів.

І не тільки це: Почувшись у силах, Кремлін наложив ще сильнішу руку на поневолені ним народи і держить їх тепер в ще більшому страху, ніж держав їх давніше.

Ось такий є вислід дотеперішньої політики Злучених Держав та Англії, що досі потурала Сталінови і робила всі можливі уступки Кремлінові, щоб його тільки прихилити до своїх миролюбних плянів і запевнити, що він не має чого лякатись своїх воєнних спільників, бо не буде так, як було в спілці Сталіна з Гітлером.

Це все треба тепер Америці й Англії направити. І то направити теж і в такий спосіб, щоб якось облекшити долю тих нещасних народів, що є під Сталіном, а які через американську та англійську уступчивість Кремлеві так дуже потерпіли. Це можна зробити, коли будеться брати під увагу не страх Кремлю перед Америкою і Британією, але страх, що його мають сотки міліонів мучених совєтським режимом людей. Крайня уже пора, щоб менше журитись тоталітарним, диктаторським, кремлінським режимом, що такий самий злочинний як гітлерівський, а зачати турбуватись сотнями міліонами невинних і добрих, а Кремлем мучених людей. Турбота за страх, у якому ці бідні люди живуть, принесе добро для миролюбного світа, а турбота за це, що думають Сталін та Молотов, затвердить стару неволю і принесе нову. Теж можна ще сказати, що якщо на Мировій Конференції за цей страх згаданих соток міліонів ясно й отверто не заговорять, а будуть далі думати як загодитись з Молотовом, то ніякого справедливого мира в світі не буде, як і не буде спокою. Буде тільки в світі для многих народів ще страшніша тюрма, як ця, що існувала по першій світовій війні, з тим додатком, що тих поневолених народів і держав буде тепер куди більше.

Виявляється, що секретар стейту Бирнс це добре відчуває, бо настоює на це, щоби в мирові дгоовори ввійшли гарантії людських прав і свобід. Каже, що від такого домагання Америка не відступить. Це добрий початок. Та хіба ніхто не може дурити себе тим, щоб Совєти, що як член Обєднаних Держав теж будуть зобовязані підписати таке зобовязання, це виконали. Вони будуть цілком певно ті свободи по свому толкувати: по тоталітарному, по сталінськи, себто по давньому. А що тоді буде? Отсі важні речі треба вже тепер публично підносити, коли мова про мирові договори з бувшими малими спільниками Гітлера. А як так станеться, то буде лекше потім говорити з бувшим великим спільником Гітлера — з Сталіном.

ДОЛЯ УКРАЇНЦІВ В ЮГОСЛАВІЇ.

Один українець — як доносить УПС з Риму — якому останньо пощастило видістатися з Югославії ось що оповідає про долю українців, що довший час жили, чи підчас війни щойно опинилися в Югославії:

З приходом до влади Тіта, на наказ НКВД виарештувано дуже багато українців. Ті, яких не знайдено, мусять укриватися і живуть нелегально. Керма цілої тої акції лежала в руках НКВД. В квітні, травні і червні 1945 р. були арештовані в Загребі ось такі люди:

1) Василь Войтанівський і його дружина (хорватка), син і донька; 2) Д-р Володимир Скоморовський, лікар, його дружина Наталія; 3) Д-р Василь Барицький, лікар; 4) Інж. Володимир Паньків; 5) Д-р Михайло Стечишин, лікар; 6) Д-р Ілля Масини, лікар; 7) Інж. Олександер Статників; 8) Інж. Гімбажевський; 9) Д-р Роман Стадник, лікар; 10) Д-р Яцусь Роман, лікар; 11) Юрко Бараник, студ. ветеринарії; 12) Інж. Компанець Гавриїл; 13) Петров; 14) Яремус, студ.; 15) о. Інокентій Тимко, ЧСВВ; 16) о. Микола Бучко; 17) Інж. Антін Івахнюк з дружиною д-р Надією Івахнюк; 18) Інж. Михайло Стрілець; 19) Ярослав Фарина, селянин з Приявора; 20) Д-р Евген Білецький, правник з Приявора.

З цього списка за урядовим повідомленням а) розстріляні, вл. повішані: 1) В. Войтанівський (оголошено в газеті), 2) д-р В. Барицький (повідомлено гр.-кат. уряд парохіяльний в Загребі), 3) Інж. Ол. Статників (повідомлено гр.-кат. парох. уряд), 4) о. І. Тимко (оголошено в газеті); б) засуджені: 1) Наталія Скоморовська, 2) Юрко Бараник — вийшли на волю на підставі амнестії, 3) Д-р Евген Білецький — засуджений на 16 років примусових робіт, 4) Інж. Гімбажевський — засуджений на 13 років примусових робіт, 5) Д-р Надія Ружицька-Івахнюк вийшла на волю по 5 міс. слідчої тюрми, 6) Інж. А. Івахнюк вийшов на волю по 7-ми місяцях слідчої тюрми, 7) Войтанівська (донька) вийшла на волю за те, що видала батька, 8) о. М. Бучко засланий на Сибір (написав до дружини).

Про інших пропав слід. Є здогади, що хворих і немічних зліквідували, а решту вивезли. Арештованих було багато більше, але про них немає докладніших вісток.

З ЛЬВОВА.

Совєтські джерела доносять, що Львівська організація Спілки радянських письменників України організувала в березні пять літературних вечорів. Свої твори читали: П. Воронько, А. Шмигельський, Д. Лукіянович, А. Хижняк, В. Бєляєв. Читали головно поезії. Д. Лукіяновичови, що познайомив присутніх з своєю новою повістю з життя університетської молді за часів „панської Польщі", порадили „виразніше показти клясову диференціяцію серед своїх героїв, бо автор образив молодь надто загально". Антон Хижняк читав уривки з роману „Данило Галицький". Російський письменник Бєляєв виступив з трьома оповіданнями і виявив себе в одному з них „майстром у малюванні пейсажу".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. серпня, в годині 3:30 пополудні. Члени, котрі ще не дістали дивіденди, хай прийдуть на збори, то дістануть. — За уряд: Т. Могильський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.